

मनोगत :-

मनोगत लिहित असताना लेखनी केवळ अक्षर नव्हे तर माझ्या मनातील भावनांचीच अभिव्यक्ती करित आहे. अभ्यास विषय आणि अभ्यास क्षेत्राशी माझा, माझ्या जन्मापूर्वीपासून संबंध आहे. एका झोतक-याच्या पोटी जन्म घेण्याचे भाग्य लाभल्यामुळे झोतकरी समाजाचे दुर्भाग्य काय असते. याची केवळ माहितीच नव्हे तर अनुभव जगाण्याची किंवा भोगण्याची संधी मिळालेली आहे. म्हणूनच वृद्ध झोतकरी समाज हा मला पितृस्थानी वाटतो. या दुर्दैवी उपोक्षित समाजाचा गांभीर्याने अभ्यास आजपर्यंत झालेला नाही. म्हणूनच हा संशोधनाचा अल्पसा प्रयत्न झालेला आहे.

या संशोधनासाठी गुरुवर्य डॉ. अंबादास माडगुळकर हे मार्गदर्शक लाभले. हा माझ्या वृष्टीने आणखीन एक भावनात्मक मुद्दा. ज्या चार-दोन गुरुजनांची करंगळी धरून मी माझ्या व्याक्तिगत जीवनातील वाचवाल केली. किंबहुना एक 'रयताचा' मुलगा पदवीधर करण्यामध्ये ज्या चार-दोन व्यक्तींच्या वाटा आहे. त्यामध्ये डॉ. माडगुळकर सर याचा समावेश आहे.

या प्रबंधाच्या रचनेमध्ये संशोधन काळात ज्या मंडळींनी सहकार्य केले त्यामध्ये प्रा. आप्पासाहेब पवार, प्रा. निरंजन खिचडी, प्रा. नाळे, प्रा. थनगर, प्रा. खटके, ग्रंथपाल टी. ए. पाटील, प्रा. गजेद्रगड या शिवराज कॉलेजमधील सहकारी मित्रांचा उल्लेख न करणे कृतघ्नपणाचे ठरेल. पत्रकार उत्तमाभिसे, पत्रकार बी. जी. कुंभार, शाहू संशोधन संस्थेचे संस्थापक प्रा. ए. डी. शिंदे, प्रा. शिवारे, अधीक्षक देसाई वगैरेचेही ऋण व्यक्त करणे माझे कर्तव्य. तसेच शिवराजचे माजी प्राचार्य बी. बी. देशमुख, सध्याचे प्राचार्य तोगले, अधीक्षक जयंत खबनीस, सध्याचे उपाध्यक्ष डी. एस्. कदम, अध्यक्ष बाळासाहेब मोनराव संशोधन शिष्यवृत्ती मिळवून देण्यासाठी झालेले सहकार्य बहुमोल ठरेल. या सर्व संबंधीतांचे औपचारिक आभार न मानता ऋण व्यक्त करण्यासाठीच हे मनोगत व्यक्त केले आहे.

प्रा. के. व्ही. कुवाडे

शिवराज कॉलेज, गयहिल्लज

जि. कोल्हापूर